

Abstrakt

Disertační práce sestává ze čtyř studií (dvě z nich vznikly ve spoluautorství se školitelem), jejichž společným jmenovatelem je vztah člověka k dějinám nahlížený především z perspektiv uplatňovaných v rámci tzv. paměťových studií. Pozornost je věnována zejména způsobům teoretického uchopení i badatelského uplatnění konceptů „kulturní paměti“, „kultur vzpomínání“, „politik paměti“ a v neposlední řadě také vztahu paměti a historiografie.

První studie (TUČEK, Jan. Paměť. In: STORCHOVÁ, Lucie a kol. *Koncepty a dějiny. Proměny pojmů v současné historické vědě*. Praha: Scriptorium, 2014. s. 244–257) je věnována formování interdisciplinárního prostoru paměťových studií a analýze nejvlivnějších konceptů kolektivní a kulturní paměti.

Ve druhé studii (HORSKÝ, Jan, TUČEK, Jan. *Historik mezi antinomiemi metodologického myšlení*. Nепublikovaný rukopis.) se Jan Tuček soustředil na identifikaci a zhodnocení základních prvků tradičně formulovaných pojetí polarit kategorií „paměť“ a „dějiny“ (ve smyslu historiografické produkce) v konfrontaci s přístupy, které obě kategorie chápou jako komplementární sociální praktiky vztahování se k minulosti.

Ve třetí studii (HORSKÝ, Jan, TUČEK, Jan. Paměť jako objekt teoretické analýzy či jako objekt manipulace. In: Nicolas MASŁOWSKI, Jiří ŠUBRT a kol. *Kolektivní paměť: k teoretickým otázkám*. Praha: Karolinum, 2014, s. 129-140.) se Jan Tuček (oddíl *Politiky paměti po francouzsku*) zaměřil v teoretické i analytické rovině na problematiku politik paměti, společenské funkce paměti a proměnu „práva na vzpomínku“ v „povinnost paměti“ v kontextu francouzských zákonů o paměti a tzv. válek pamětí.

Na závěr je zařazena studie (TUČEK, Jan. Minulost, historiografie a historik v pojetí (ne)marxisty Zdeňka Nejedlého. In: STORCHOVÁ, Lucie, HORSKÝ, Jan a kol. *Paralely, průsečíky, mimoběžky. Teorie, koncepty a pojmy v české a světové historiografii 20. století*. Ústí nad Labem: Kristina Kaiserová – albis international, 2009, s. 247–266) věnovaná modům instrumentalizace výkladů minulosti, společenské funkci historiografie a nárokům kladeným na historika v pojetí Zdeňka Nejedlého.

Klíčová slova

Paměťová studia; kulturní paměť; politiky paměti; dějiny